

การควบคุมทางสังคมในระบอบกษัตริย์ชนบทภาคเหนือของไทย

นางสาวไฉไลฤทธิ เจริญภักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๘

ISBN 974 - 566 - 809 - 5

013481

I 15441135

2

Social Control in Northern Thai Village Families

Miss Chailairudee Charoenpukdee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirement

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การควบคุมทางสังคมในระบอบนครรัตนบพภาคเหนือของไทย
 ชื่อ นางสาวใจใสฤดี เจริญภักดิ์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. พัทธา สายหู
 ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
 ปีการศึกษา ๒๕๒๔

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ
 การศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุ้มทรัพย์)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. พัทธา สายหู)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกงศ์ จันทวานิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การควบคุมทางสังคมในระบอบนครรัฐชนบทภาคเหนือของไทย
 ชื่อนิสิต นางสาวใจไลฤทธิ เจริญภักดิ์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. พัทธยา สายบุญ
 ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
 ปีการศึกษา ๒๕๒๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาการควบคุมทางสังคมในระบอบนครรัฐชนบทภาคเหนือของไทยในระยะ พ.ศ. ๒๔๖๒ - ๒๔๖๘

การเก็บข้อมูลใช้วิธีสังเกตและสัมภาษณ์อย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้รายละเอียดในแต่ละนครรัฐ โดยจำแนกนครรัฐเรือนเป็นนครรัฐเดี่ยวและนครรัฐขยายความชนาคของนครรัฐ รวมทั้งความแตกต่างด้านอายุของหัวหน้านครรัฐเรือนและเสนอผลการศึกษากันตัวอย่าง ๑๐ นครรัฐ

ผลของการศึกษาพบว่า เนื่องจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีลักษณะคล้ายคลึงกัน การควบคุมทางสังคมในแต่ละนครรัฐจึงไม่แตกต่างกันมากนัก และมีการควบคุมกันในลักษณะที่เป็นทางการมากกว่าแบบเป็นทางการ โดยกลไกทางวัฒนธรรมถูกนำมาใช้มากที่สุด ตลอดจนมีการเฝ้าระวังปรองดองกันเกือบทุกนครรัฐ และพบว่าการแยกหน้าที่กันระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในนครรัฐค่อนข้างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีความแตกต่างกันบ้างในนครรัฐที่มีขนาดต่างกันนครรัฐใหญ่ก็มีความซับซ้อนกันมาก เพราะมีคนอยู่มากและแต่ละคนมีหลายบทบาท

ปัญหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบของนครรัฐ เมื่อเวลาผ่านไป และมีการไม่ร่วมมือของผู้ดูแลสัมพันธภาพเพราะเป็นเรื่องส่วนตัวเกินไป อีกทั้งระยะเวลาสั้น ทำให้ไม่สามารถพบเหตุการณ์ที่น่าสนใจ และการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนตัวอย่างและวิธีการในการค้นหาความจริง ดังนั้นจึงสมควรที่จะมีการศึกษาในเรื่องการควบคุมทางสังคมนี้อีกในโอกาสต่อไป

Accommodation is attempted and achieved in ^{usual} most all families, and there is clear separation of ~~male and female~~ duties in the family. Nevertheless, ^{is among the various determinants} family size may result in some differences, ^{large} families often have more conflicts playing multiple ^{due to the multiplication of their members} because there more persons roles.

The present study encountered ^{three} some problems ^{the} of, changing family composition over time, a problem ^{of} of cooperation because of the ^{structure} private nature of the question, and the problem of time constraint. The present study ^{of} suffers several limitations in both the size ^{of} of population and the methods of investigation, ^{sampling} More study of family social control is still needed.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี ด้วยความเอาใจใส่ช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. พัทยา สายหู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนพร้อมกันนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาวค์ จิตวานิช อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา รองศาสตราจารย์ มณี พยอมยงค์ อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งได้ให้คำปรึกษาตลอดจนแนะแนวทางเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิจกรรมประกาศ	๘
สารบัญตารางประกอบ	๘
สารบัญภาพประกอบ	๘
บทที่	
• บทนำ	
ความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
แนวคิดทฤษฎี	๓
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๖
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓๑
สมมติฐาน	๓๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓๒
วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล	๓๒
๒ ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้าน	๓๖
๓ ลักษณะทั่วไปของครอบครัวชาวบ้านตำบล	๔๔
๔ การควบคุมสังคมในระดัครอบครัวชาวหมู่บ้าน	๗๔
๕ การควบคุมทางสังคมในครอบครัว กรณีตัวอย่างในหมู่บ้าน	๑๐๑
๖ บทสรุปและเสนอแนะ	๑๑๖
บรรณานุกรม	๑๔๑
ประวัติ	๑๔๔

สารบัญตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑ ตารางกลไกการควบคุมทางสังคมของ Paul Sites	๕
๒ ตารางจำแนกขนาดและชนิดของครัวเรือนตามอายุของหัวหน้าครัวเรือน	๓๓
๓ ตารางแสดงจำนวนประชากรของหมู่บ้านหนองแห้ง	๕๓
๔ ตารางแสดงจำนวนครอบครัวแยกตามอายุบิดาและจำนวนบุตร	๗๑
๕ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๑	๑๐๑
๖ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๒	๑๐๗
๗ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๓	๑๑๔
๘ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๔	๑๒๐
๙ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๕	๑๒๔
๑๐ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๖	๑๓๒
๑๑ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๗	๑๓๔
๑๒ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๘	๑๔๖
๑๓ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๙	๑๕๒
๑๔ ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนกรณีที่ ๑๐	๑๖๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่

หน้า

๑	แผนผังชุมชนหนองแห้ง ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่	๓๔
๒	แผนผังเครือญาติแสดงแบบของครอบครัวที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน	๒๓
๓	แผนผังเครือญาติครอบครัวของนายอ้าย อ่าพันซ์	๒๔
๔	แผนผังเครือญาติครอบครัวของนายใจ บัวผัน	๒๕
๕	แผนผังเครือญาติครอบครัวของนายแก้ว แก้วเทพ	๒๕
๖	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๑	๑๐๒
๗	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๒	๑๐๔
๘	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๓	๑๑๔
๙	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๔	๑๒๑
๑๐	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๕	๑๒๔
๑๑	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๖	๑๓๒
๑๒	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๗	๑๓๔
๑๓	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๘	๑๔๖
๑๔	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๙	๑๕๒
๑๕	แผนผังเครือญาติของกรณีตัวอย่างที่ ๑๐	๑๖๑

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย